

POROČILO o problematiki izvajanja preventivnega zdravstvenega varstva na območju občine Ljubljana-Šiška

1. Uvodne ugotovitve

Osnovni namen poročila je povzeti izvajanje preventivnih aktivnosti v zdravstvenem domu Ljubljana, TOZD osnovnega zdravstvenega varstva Šiška z opredelitvijo obsega preventivnih dejavnosti, ki se izvajajo na območju občine.

V poročilu so povzeti tudi nekateri problemi, s katerimi se so- oča zdravstvena služba, in bi jih bilo potrebno pospešeno raz- rešiti v naslednjem obdobju.

Osnovni cilj preventivnih medicinskih prizadevanj je razvijanje pogojev za doseganje najvišje možne stopnje telesne, duševne in socialne blaginje človeka. Pri tem je preventiva vključena v okviru osnovnega zdravstvenega varstva v celotni sistem ukre- pov, prizadevanj in aktivnosti za utrjevanje in ohranjanje zdravja ter preprečevanje in zatiranje bolezni, za zgodnje odkri- vanje bolezni in za pravočasno zdravljenje in rehabilitacijo obo- lelih in poškodovanih. Naštete aktivnosti so med seboj tesno povezane in soodvisne. Izvajajo jih zdravstveni delavci, posa- mezniki, družina in celotna družbena skupnost v cilju doseganja najvišje možne stopnje zdravja, ki je pogoj za družbeno in eko- nomsko produktivno življenje, osebno srečo in napredek družbe nasploh.

2. Povzetek stanja v občini Ljubljana-Šiška

Na splošno je možno ugotoviti, da se je tudi v občini Ljub- ljana-Šiška v okviru dinamičnega družbenega razvoja, ki ga je v preteklih desetletjih pogojevala intenzivna stanovanjska gradnja, spremenila socialna struktura prebivalstva. Posebno hitro na- rašča prebivalstvo, staro nad 60 let.

Zaradi naglega tempa življenja se povečuje število psiho- nevroz, nevrovegetativne distonije, menažerskih bolezni, stresov in konfliktnih situacij, v porastu je tudi alkoholizem, tabletomanija in narkomanija.

3. Povzetek organiziranosti in metod dela v TOZD osnov- nega zdravstvenega varstva Šiška

V vseh enotah TOZD osnovnega zdravstvenega varstva Šiška je bilo v preteklem letu zaposlenih 421 delavcev, in sicer: 377 zdravstvenih delavcev in 44 administrativno tehničnih delavcev.

PREVENTIVNO ZDRAVSTVENO VARSTVO PO DEJAVNOSTIH

Dispanzer za zdravstveno varstvo predšolskih otrok

Nosilci varstva: 3 zdravniki specialisti, 6 zdravnikov s po- diplomskega tečajem, 2 zdravnika splošne medicine za določen čas.

a) **Preventivno zdravstveno varstvo predšolskih otrok ob- sega:** cepljenja otrok, preventivne sistemske preglede, siste- matske preglede triletnih in petletnih otrok, preglede pred vsto- pom otrok v VVO, preglede pred letovanjem otrok in zdravstve- no vzgojo mater.

Problematika dispanzerja se nanaša na:

Odsotnost zdravstvenega osebja zaradi bolezni, pri čemer se je dispanzer v preteklem letu soočal v povprečju z izpadom 1,3 delavca (1,7 zdravnik in 1,3 medicinske sestre). V letu 1982 in 1983 se je po rebalansu planov kadrov v ZD Ljubljana zmanjšalo število zaposlenih v otroškem dispanzerju TOZD Ši- ška za 2,5 zdravnik, 1 višjo medicinsko sestro in 1 srednjo medicinsko sestro, kar se še danes negativno odraža pri izva- janju načrtovanih letnih programov preventivnih aktivnosti dis- panzerja za predšolske otroke.

Zaradi kadrovskega problema je bila močno okrnjena celotna preventivna dejavnost, pri čemer je bilo potrebno nameniti prio- riteto cepljenju, da bi se preprečili pojavi večjih epidemij.

Zaskrblijoč pa je:

— zelo nizek procent opravljenih sistematskih pregledov tri- letnih otrok (28,6%),

— nerealiziran je program preventivnega varstva v VVO in program zdravstvene vzgoje.

Predlog

Dispanzer nujno potrebuje še en team (1 zdravnik, 2 sestri).

b) Dispanzer za zdravstveno varstvo šolskih otrok in mla- dine

Nosilci varstva: 3 specialisti, 4 zdravniki s podiplomskim štu- dijem, 1 zdravnik.

Dispanzer izvaja: cepljenja, sistemske in druge preventivne preglede, higienske preglede šol in internatov ter zdravstveno vzgojo.

Z uvajanjem srednjega usmerjenega izobraževanja so se del- lavci v šolskih dispanzerjih soočili z novimi odgovornimi nalo- gami poklicnega usmerjanja. Potrebno je bilo uvesti vsakoletne sistemske preglede učencev, ki se vključujejo v neposredno proizvodnjo. Pri tem dispanzer sodeluje s strokovnjaki medicine dela, s šolskimi svetovalnimi službami, s komisijo za poklicno usmerjanje in z zavodom za zaposlovanje v cilju ustreznega usmerjanja učencev v določene poklice.

Zaradi obsežne dejavnosti dispanzerja in novih nalog bi bilo potrebno:

- razpisati dve specializaciji iz šolske medicine,
- zaposliti fizioterapevta za korektivno gimnastiko v dispan- zerju.

c) Dispanzer za zdravstveno varstvo odraslih in borcev

Nosilci varstva: 10 specialistov, 1 zdravnik s podiplomskim tečajem, 15 zdravnikov.

Preventivna dejavnost se nanaša na selektivne sistemske preglede z rizičnimi faktorji, na izvajanje nadzora nad kroničnimi bolniki s posebnim poudarkom na bolnike s povišanim krvnim pritiskom, za nadzor nad starejšo populacijo, posebna pozornost pa je namenjena izvajanju zdravstvenega varstva borcev NOV.

č) Dispanzer za medicino dela, prometa in športa (DPMŠ)

Nosilci varstva: 3 specialisti, 4 zdravniki s podiplomskim teča- jem, 6 zdravnikov.

Preventivno zdravstveno varstvo se izvaja v treh ordinacijah kot izključna preventivna dejavnost, v petih ordinacijah pa je preventivno varstvo kombinirano s kurativnim zdravstvenim var- stvom.

Medicina dela vključuje kompletno zaščito delavcev, ki s svo- jim delom ustvarjajo družbeni prihodek. Pri tem je posebnega pomena tudi tehnično varstvo pri delu in pomoč organizacij združenega dela pri izvajanju zdravstvenega nadzora.

Preventivno delo obsega preventivne zdravstvene preglede delavcev in ugotavljanje ter evidentiranje obolenj, ki so po bran- žah v občini Ljubljana-Šiška zelo različna. Tako je na območju občine Ljubljana-Šiška evidentiranih največ okvar vida in sluha v tekstilni industriji ter ortopedskih motenj in najmanj primerov alkoholizma, ki ga je največ v gradbeništvu in v kovinsko pre- delovalni industriji.

Posebna pozornost delavcev dispanzerja za medicino dela je usmerjena ugotavljanju kroničnih bolezni, okvar in stanj, ker so prav kronični bolniki bolj sprejemljivi za škodljivost okolja.

Predlog ukrepov

— zagotoviti delovnim ljudem, pri katerih je obolevanje večje, ustrezno zdravstveno vzgojo o higieni prehrane, proučiti režime toplih obrokov v organizacijah združenega dela,

— takoj pristopiti k poslednejšemu uveljavljanju dispanzerske metode dela za zgodnje odkrivanje in zdravljenje povišanega krvnega pritiska ter alkoholizma, ki ga je v nekaterih OZD ogromno (Avtomontaža, Ingrad, Tiki, Unitas),

— vzpostaviti stalno obliko obveznega sodelovanja zdravni- kov dispanzerja DPMŠ — z dispanzerjem predšolske in šolske mladine (poklicna orientacija in selekcija) ter z dispanzerjem splošne medicine.

Problem

Nujno potrebujemo specialiste medicine dela, vendar med mladimi zdravniki ni zanimanja za specializacijo te vrste.

d) Patronažna služba

Izvajalci dejavnosti: 23 patronažnih sester, 4 medicinske se- stre-babice, 6 medicinskih sester za strokovno nego na domu, 7 negovalk starostnikov.

Dejavnost patronažne službe je na področju preventive usmerjena v utrjevanje zdravja, preprečevanje obolenj in pravo- časnega odkrivanja vzrokov obolenj ter zajema celotno družino z vsem njenim življenjskim okoljem.

Preventivno delo patronaže se neposredno nanaša na:

— izvajanje individualne zdravstvene vzgoje (prehrana no- sečnic, doječih mater, novorojenčkov, prehrana bolnikov z zvi- šanim krvnim pritiskom, dietna prehrana kroničnih bolnikov), na zdravstveno vzgojo v obliki tečajev, v okviru dejavnosti RK, na zdravstveno vzgojo v okviru predavanj v društvih prijateljev mla-